

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

О. О. Гаврилюк, Н. М. Бабич, М. С. Овчаренко СКРИНІНГ МОВЛЕННЄВОЇ ФУНКЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИМИ ТРАВМАМИ	84
В. М. Галенко, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко СКРИНІНГ АРТИКУЛЯЦІЙНОЇ МОТОРИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРВИННОЇ ДІАГНОСТИКИ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ	87
А. Ю. Гаєр, Г. І. Васильєва ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ЗОРОВИМИ ТРУДНОЩАМИ	90
Ю. О. Гладишевська, В. А. Литвиненко ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ІНІЦІАТИВИ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	92
Д. С. Горбатко, Г. І. Васильєва ФОРМУВАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ	94
В. Ю. Данильченко, Е. А. Данілавічюте ІНТЕРАКТИВНА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ФОНЕМ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФОНЕМАТИЧНОГО КОМПОНЕНТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ	96
М. Є. Діденко, Т. В. Скрипник ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ	98
Х. В. Дзюбук, Н. М. Руденко РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС ЗАСОБАМИ ГРИ	100
І. В. Дмитрієва, А. С. Іваненко ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ УЧНЯМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ ТРУДНОЩАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	102
М. С. Дорош, Г. І. Васильєва ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ СВИСТЯЧИХ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ..	103
Н. О. Драник, Г. В. Супрун ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ	106
В. Д. Дробович, Н. М. Бабич РОЗВИТОК ПРИКМЕТНИКОВОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	108

Список використаних джерел:

1. Баєнська О. М. Особливості комунікативного розвитку дітей із розладами аутистичного спектра. *Спеціальна психологія*: зб. наук. праць. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 45–52.
2. Базима Н. В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 – корекційна педагогіка. Київ : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014. 182 с.
3. Базима Н. В., Шеремет М. К. Корекційно-розвивальна робота з розвитку комунікативної функції мовлення у дітей з аутичними розладами старшого дошкільного віку. *Актуальні проблеми корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 5(2). С. 369–378.
4. Островська К. О., Островський І. П. Предикатори мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом. *Психологічний журнал*. 2020. Т. 6, Вип. 10. С. 107–118.
5. Піманкіна О., Каптан Т., Гуркаленко І. Метод сторітелінгу в освітньому процесі школи. *Шкільний бібліотекар*. 2018. № 10. С. 2–7.
6. Shcherbina V. Storytelling as a way of developing students' communicative skills. *Teaching Languages at Higher Education Institutions at the Present Stage*. 2018. Вип. 32. С. 157–164.

Д. С. Горбатко, м. Київ

dsonishchenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua

Г. І. Васильєва, м. Київ

h.vasylieva@kubg.edu.ua

ФОРМУВАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ

Формування артикуляційного праксису є одним із провідних аспектів мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку. Артикуляційний праксис визначається як здатність до координованих, послідовних і цілеспрямованих рухів органів артикуляційного апарату, що забезпечують автоматизацію правильної звуковимови рідної мови на різних рівнях мовленнєвої складності та в різних комунікативних ситуаціях [1, с. 165]. Недостатній рівень сформованості цієї здатності часто призводить до спотворення звуковимови, нечіткості мовлення та виникнення вторинних труднощів у засвоєнні граматичної будови мовлення. У дітей із мовленнєвими труднощами нерідко спостерігається знижена мотивація до мовленнєвої активності, недостатній рівень саморегуляції та емоційна нестійкість, що негативно позначається на якості артикуляційних дій [2, с. 224].

Корекційна робота з розвитку артикуляційного праксису у дітей з мовленнєвими порушеннями потребує ефективних методів впливу.

Перспективним напрямом є використання ігрових засобів, адже гра, як основний вид діяльності дітей дошкільного віку, сприяє природному засвоєнню навичок, підвищує мотивацію, активність і забезпечує емоційний комфорт.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично дослідити ефективність використання ігрових засобів у формуванні артикуляційного праксису дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами.

Проблема формування артикуляційного праксису у дітей дошкільного віку розглядалася як українськими, так і зарубіжними науковцями. Серед українських дослідників значний внесок зробили О. Ласточкіна, Н. Маліновська, М. Пентилюк, Т. Поліщук, Ю. Рібцун, Н. Середа, Л. Стахова, К. Тичина та інші, які вивчали особливості розвитку артикуляційного праксису у дітей із комбінованими порушеннями та роль дидактичних ігор у мовленнєвому розвитку. Зарубіжні науковці J. Passy, E. Pentland, M. Kovács досліджували використання ігрових технологій у логопедичній роботі як ефективного засобу корекції мовленнєвих труднощів у дітей дошкільного віку.

З метою вивчення рівня розвитку артикуляційного праксису у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами було проведено констатувальний етап дослідження. За результатами діагностики 10 дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами встановлено, що 30% дітей мали початковий рівень розвитку артикуляційного праксису, 20% – низький, а 50% – середній рівень. Жодна дитина не досягла достатнього чи високого рівня розвитку артикуляційного праксису, що свідчить про недостатню сформованість рухових навичок артикуляційного апарату та потребу у цілеспрямованій корекційній роботі.

Отримані дані підкреслюють важливий факт: у більшості дітей із мовленнєвими труднощами спостерігається недостатня сформованість артикуляційного праксису, що ускладнює процес правильної звуковимови та подальший розвиток мовленнєвих умінь. Це свідчить про необхідність розроблення та впровадження спеціально організованих логопедичних занять, спрямованих на розвиток координації рухів органів артикуляційного апарату, формування точності, гнучкості та послідовності артикуляційних дій.

Аналіз результатів контрольного етапу експерименту засвідчив позитивну динаміку розвитку артикуляційного праксису у дітей. Кількість учасників із початковим рівнем мовленнєвих умінь зменшилася на 10 %, тоді як частка дітей із достатнім рівнем зросла з 0 до 5 осіб (50 %). Зниження кількості дітей із середнім рівнем до 3 осіб (30 %) свідчить про перехід частини з них до групи з вищим рівнем сформованості, що відображає загальне покращення функціонування артикуляційного апарату.

Отримані результати підтверджують ефективність запропонованої методики корекційно-розвивальної роботи, заснованої на використанні ігрових засобів, у процесі формування артикуляційного праксису в дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами.

Таким чином, результати контрольного етапу експерименту підтвердили ефективність розробленої системи корекційно-розвивальної роботи, спрямованої на розвиток артикуляційного праксису у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами. Виявлена позитивна динаміка розвитку артикуляційних рухів засвідчує доцільність використання ігрових, моторно-координаційних та артикуляційно-гімнастичних вправ у логопедичній практиці. Це дозволяє зробити висновок, що систематична та цілеспрямована корекційна діяльність сприяє формуванню необхідних передумов для подальшого вдосконалення звуковимови й підвищення мовленнєвої компетентності дітей.

Список використаних джерел:

1. Тичина К. О., Кібальна Н. М. Формулювання артикуляційного праксису у дітей дошкільного віку з порушеннями зору та мовлення. *Сучасний світ і незрячі: освіта, професійне становлення і соціальна взаємодія*: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 24-26 вересня 2019 р.) Луцьк, 2019. С. 165-167.
2. Трофименко Л. І. Особливості розвитку особистості дошкільників з мовленнєвими порушеннями. *Теоретичне і методичне забезпечення навчання та виховання осіб із особливими освітніми потребами*: зб. наук. праць. № 8. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. С. 224-229.

В. Ю. Данильченко, м. Київ
 vydanylchenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua
Е. А. Данілавічюте, м. Київ
 e.danilavichiutie@kubg.edu.ua

ІНТЕРАКТИВНА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ФОНЕМ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФОНЕМАТИЧНОГО КОМПОНЕНТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Аналіз праць українських науковців дав змогу констатувати, що основою фонематичного компонента мовлення є вищі психічні функції слухової модальності та фонематичні процеси: увага, сприймання, пам'ять, уявлення, контроль, аналіз і синтез [1; 3; 4]. За наявності недостатньо сформованої фонематичної складової мовлення виникають труднощі з утриманням уваги на акустичних ознаках звуків, зі сприйманням та розрізненням звуків у різних умовах їхнього звучання, зі зберіганням у пам'яті уявлень про фонему, з порівнянням звучання вимовлених звуків зі сформованими фонематичними уявленнями, з виявленням та виправленням можливих помилок у вимові, з виділенням звуків зі слова та, навпаки, об'єднанням їх у слово. Зазначені труднощі уповільнюють розвиток усного мовлення та ускладнюють опанування писемного [1, с. 97-99].

Згідно із твердженнями Е. Данілавічюте, Є. Соботович та В. Тищенка, формування фонематичного компонента мовлення відбувається на основі